Statsforvalteren i Nordland

Vår dato: 29.10.2026
Vår ref: 2026/6714
Deres dato:
Deres ref:

IRIS SALTEN IKS
Postboks 6094
8031 BODØ

Saksbehandler, innvalgstelefon
Camilla Risa Haugstad, 75547890

Rapport etter systemrevisjon - Iris Salten IKS og Iris Produksjon AS - Bodø - Vikan

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn hos IRIS SALTEN IKS (virksomhetsnummer: 972365785) den 20. – 23. oktober 2026. Tilsynet er gjennomført som en systemrevisjon hos Iris Salten IKS og Iris Produksjon AS.

Rapporten består av følgende deler:
- Del 1: Resultatet av tilsynet og frister
- Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet og frister

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i del 2.

Statsforvalteren avdekket avvik som dere må rette snarest

Statsforvalteren avdekket følgende avvik under tilsynet:
- Avvik 1: Virksomheten mangler skriftlige rutiner for å ivareta krav gitt i eller i medhold av forurensningsloven.
- Avvik 2: Virksomhetens miljørisikovurderinger og beredskap mot akutt forurensning har mangler.
- Avvik 3: Virksomhetens program for utslippskontroll har mangler.
- Avvik 4: Virksomhetens mottakskontroll av avfall til ordinært deponi har enkelte mangler.
- Avvik 5: Enkelte avfallsfraksjoner på Vikan mangler klimavern og merking.

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

IRIS SALTEN IKS må snarest rette opp avvik. Statsforvalteren ber om en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet og hvordan anmerkninger er vurdert **innen 1. februar 2027.**

Statsforvalteren har anmerkninger

Vi har følgende anmerkninger:

- Anmerkning 1: Manglende dokumentasjon av gjenvinningsgrad for EE-avfall.
- Anmerkning 2: Manglende viderelevering av park- og hageavfall til materialgjenvinning fra Vensmoen.

Anmerkning er et forhold som vi mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Dere må betale gebyr

IRIS SALTEN IKS må betale et gebyr på 215 300 kr for tilsynet.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på e-post

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til sfnopost@statsforvalteren.no ved Camilla Risa Haugstad. Merk svaret med saksnummer 2026/6714.

Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Virksomhetens skriftlige rutiner har mangler for å ivareta krav gitt i eller i medhold av forurensningsloven

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7.
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for mottak, sortering og behandling av avfall (vilkårsett 3, deponering av avfall), sist endret 25.11.2025.

Beskrivelse av krav

Etter internkontrollforskriften skal virksomheten sørger for å iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav iht. blant annet forurensningsloven. Rutinene skal dokumenteres skriftlig.

I tillegg til det generelle kravet til skriftlige rutiner, finnes det også spesifikke krav til dette, blant annet i forurensningsforskriften kap. 36A og i tillatelsene til anleggene.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Under tilsynet fikk vi generelt et inntrykk av at virksomheten har god praksis og oppfølging av forhold som har betydning for ytre miljø. Vi vurderer likevel at noen interne prosedyrer og rutiner er upresise, ikke i samsvar med dagens praksis eller ikke skriftliggjort. Med bakgrunn i den gjennomgangen som er gjort under tilsynet, er det avdekket noen mangler. Vi vil påpeke følgende forhold:

Virksomhetens skriftlige rutiner har mangler

Enkelte rutiner er ikke tilstrekkelige for å sørge for forebygging av overtredelser gitt i eller i medhold av forurensningsloven. Flere av rutinene er upresise, og her nevnes blant annet rutinene for avviks-håndtering og risikovurdering. Her står de ulike trinnene i prosessen beskrevet uten at det er beskrevet hvordan trinnene konkret skal gjennomføres. I rutinen for vedlikehold av sigevanns-

renseanlegget er det listet opp flere punkter som skal kontrolleres enten daglig, kvartalsvis eller årlig uten at det er beskrevet hva kontrollen i disse punktene omfatter.

Enkelte rutiner gjenspeiler ikke de faktiske forhold

Virksomheten har noen beskrivelser i rutinene som ikke gjenspeiler hvordan de faktisk utfører arbeidet i dag. Her kan blant annet nevnes rutinen «*mottak og håndtering av farlig avfall miljøtorg*» der det står at farlig avfall ikke skal lagres over seks måneder. I praksis følges ikke dette opp, da tilsynet avdekket at blant annet kvikksølvholdig avfall er lagret lengre enn seks måneder på Vensmoen.

Enkelte rutiner mangler en skriftlig beskrivelse

Rutine for mottak og lagring av farlig avfall på Miljøstasjoner

Miljøtorgene er omfattet av vedlegg 3 i avfallsforskriften kapittel 11. Der er det blant annet krav til at det ikke kan lagres mer enn 50 tonn farlig avfall til enhver tid. Under intervju med de ansatte på miljøtorget på Vensmoen kom det frem at det ikke finnes et system som sikrer at det ikke lagres mer enn 50 tonn farlig avfall der. Videre mangler det en rutine for hvordan ukjent farlig avfall skal håndteres ved miljøtorgene, men de ansatte ved Vensmoen forklarte at de har en praktisk rutine (som ikke er skriftliggjort) ved slike tilfeller.

Rutine for håndtering av egengenerert farlig avfall

Under behandling av avfall på Vikan kan det oppstå farlig avfall. Dette skal etter avfallsforskriften § 11-8 deklareres ved levering til mottak. Ofte er det virksomheten selv som er første mottaker av dette farlige avfallet. Under intervju ble prosessen beskrevet, der det føres en oversikt over det farlige avfallet som leveres jevnlig fra EE-avfall-, metall- og restavfallshallen. Fra denne oversikten blir det månedlig lagd en samledeklarasjon per avfallsstoffnummer per område. Denne rutinen er ikke beskrevet skriftlig hos virksomheten. Det ble også klart under intervju at det ikke finnes en skriftlig rutine som sikrer at alt farlig avfall leveres videre fra produsenten minst en gang per år slik forskriften krever.

Behandling av EE-avfall

Avfallsforskriften § 1-22 fjerde ledd lister opp en hel del materialer, blandinger og komponenter som skal fjernes som del av første trinn i behandlingsprosessen for EE-avfall. Det kunne ikke fremlegges en rutine som viser hvilke av disse materialene/komponentene som finnes i de ulike typer EE-avfall. Det ble videre forklart at noen materialer/komponenter fjernes i neste ledd i prosessen, uten at det kunne dokumenteres at dette ble gjort for alle materialer/komponenter som dere ikke fjerner selv.

Dokumentasjon av avfallsforebygging

Det er over flere år arbeidet aktivt med å løfte avfallet i avfallspyramiden hos Iris. Dette har resultert i reduserte avfallsmengder til deponi og mer avfall til materialgjenvinning. Disse vurderingene og tiltakene er derimot ikke skriftliggjort i internkontrollen. Dette kreves etter forurensningsforskriften § 36A-11. Det er heller ikke dokumentert hvilke avveininger som er gjort med hensyn til vurdering av ombruk eller materialgjenvinning av EE-avfall, jf. avfallsforskriften § 1-22 andre ledd.

Rutine for systematisk overvåking av deponi og vurdering av resultat

Det gjennomføres årlig overvåking av deponiet i form av registrering av setninger, diffus utlekking av deponigass og vannbalanseregnskap. Basert på resultatene fra overvåkingen har dere krav til å gjennomføre avbøtende tiltak for å utbedre setninger (vilkår 3.2.1.6), redusere gassutslippet (vilkår 3.4.2) og redusere sigevannsmengden (3.3.1.1). Under tilsynet kom det frem at det ikke er skriftliggjort hvordan denne overvåkingen skal følges opp. Det bør eksempelvis gjøres en vurdering av hvor mye setninger som kan registreres før det må gjennomføres tiltak. Det bør også være en

vurdering av hvor mye diffus utlekking av deponigass som kan aksepteres uten at det må gjennomføres korrigerende tiltak. Dette er særlig viktig i en periode med driftsproblemer med gassanlegget. Overvåkingen av deponiet har liten verdi dersom man ikke gjennom internkontrollen sikrer at resultatene tas opp til vurdering og at avbøtende tiltak gjennomføres ved uakseptabel risiko.

Avvik 2: Virksomhetens miljørisikovurdering og beredskap mot akutt forurensning har mangler

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 6.
- Forurensningsforskriften §§ 36A-19, 36A-20 og § 36A-21.

Beskrivelse av krav

Virksomheten skal kartlegge farer og problemer, vurdere risiko, og utarbeide planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Risikoanalysen skal dokumenteres skriftlig, jf. internkontrollforskriftens § 5 andre ledd nr. 6.

Etter forurensningsforskriftens kap. 36A (som gjelder for avfallsanlegget og ordinært deponi på Vikan) skal den driftsansvarlige til enhver tid ha oversikt over alle forhold ved virksomheten som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Den driftsansvarlige skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet og vurdere resultatene opp mot akseptabel miljørisiko. Denne risikoanalysen skal ta hensyn til ekstremvær, flom og klimaendringer.

Den driftsansvarlige skal sørge for kartlegging av potensielle hendelser som kan føre til akutt forurensning av vann, grunn og luft.

Med grunnlag i miljørisikoanalysen, skal den driftsansvarlige, så langt det er mulig uten urimelige kostnader, iverksette risikoreduserende tiltak for å redusere miljørisikoen til et akseptabelt nivå. Med risikoreduserende tiltak menes både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak.

Dersom iverksatte risikoreduserende tiltak ikke har redusert risikoen for akutt forurensning til et akseptabelt nivå, skal virksomheten etablere beredskap, med tilhørende beredskapsplan, med utgangspunkt i virksomhetens miljørisikoanalyse.

Beredskapsplanen skal beskrive beredskapens organisering og utstyr, og angi responstid og innsatsplaner. Beredskapen skal være tilpasset den restrisikoen som gjenstår etter at risikoreduserende tiltak er gjennomført, jf. forurensningsloven § 40.

Den driftsansvarlige skal, i tråd med forurensingsforskriften § 36A-21, etablere en beredskapsorganisasjon med nødvendig personell og utstyr. Kompetanse, opplæring og organisering skal være dimensjonert for restrisikoen. Beredskapen skal øves minst én gang per år.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten har gjennomført miljørisikovurderinger som omfatter flere forhold knyttet til ytre miljø. Gjennomgangen viser imidlertid at risikovurderingene har mangler.

Identifisering av risikoforhold

Miljørisikovurderingene har enkelte mangler når det gjelder identifisering av risikoforhold, vurdering av sannsynlighet og konsekvens, samt fastsettelse av hva som skal anses som akseptabel risiko.

Det er enkelte forhold som kan innebære risiko for forurensning som ikke er vurdert. Dette gjelder blant annet risiko for utslipp fra drivstofftanker, risiko knyttet til lagring av avfall uten klimavern og risiko for at sigevannsrenseanlegget ikke er egnet til å rense ut forurensende stoffer i avfall som tas imot til deponi. Miljørisikoanalysen gir dermed ikke en helhetlig oversikt over farer og uønskede hendelser som kan oppstå ved anlegget, eller hvilke konsekvenser disse kan få for miljøet. Dette er ikke en uttømmende liste, og dere må selv vurdere om det er flere forhold ved deres aktiviteter som gir risiko for ytre miljø.

Vurdering av sannsynlighet

Vi vurderer at virksomheten har undervurdert sannsynligheten for flere hendelser. Virksomheten har eksempelvis lagt til grunn at en hendelse med middels sannsynlighet kan inntreffe én gang hvert tiende år. Flere hendelser er vurdert med middels sannsynlighet, samtidig som tilgjengelige opplysninger og forhold ved anleggene tilsier at de kan inntreffe hyppigere. Når sannsynligheten settes for lavt, vil den samlede risikoen fremstå som lavere enn det er grunnlag for. Dette kan føre til at nødvendige risikoreduserende tiltak ikke blir identifisert og gjennomført.

Vurdering av miljøkonsekvens

Det er også mangler ved vurderingen av mulige miljøkonsekvenser. I enkelte vurderinger er konsekvensene beskrevet konkret, men i de fleste tilfellene er det kun vist til virksomhetens konsekvensmatrise. Matrisen angir generelle nivåer for miljøpåvirkning fra lav til høy, uten at det i tilstrekkelig grad er beskrevet hvilken miljøpåvirkning en hendelse kan medføre. Det fremgår heller ikke hvilke typer miljø/resipienter som kan bli berørt, hvilke typer skader eller påvirkninger som kan oppstå, eller hvor alvorlige og langvarige konsekvensene kan bli.

Virksomheten har heller ikke i tilstrekkelig grad kartlagt hvilke miljøverdier som kan bli påvirket av forurensning fra anleggene, herunder aktuelle resipienter, miljøtilstand og sårbarhet. Uten kunnskap om miljøet som kan bli berørt, er det vanskelig å foreta en forsvarlig vurdering av konsekvensene av utslipp eller andre uønskede hendelser.

Vurdering av akseptabel risiko

Samtlige miljørisikovurderinger som ble vist fram under tilsynet konkluderer med at risikoen er akseptabel. Med bakgrunn i at enkelte risikoforhold ikke er vurdert, at sannsynligheten for enkelte hendelser er vurdert for lave, og at mulige miljøkonsekvenser i liten grad er konkretisert, vurderer vi at virksomhetens risikovurderinger kan gi et misvisende bilde av den reelle miljørisikoen ved anleggene.

Virksomheten har heller ikke definert hva som skal anses som akseptabel miljørisiko. Uten begrunnede akseptkriterier mangler virksomheten et tilstrekkelig grunnlag for å avgjøre når risikoen kan aksepteres, og når det er nødvendig å gjennomføre ytterligere forebyggende eller risikoreduserende tiltak.

Beredskap mot akutt forurensning

For enkelte risikoforhold kan det også være nødvendig å etablere beredskapstiltak for å begrense skadeomfanget dersom en uønsket hendelse skulle inntreffe.

Forurensningsforskriften § 36A-21 krever at virksomheten etablerer beredskap dersom iverksatte risikoreduserende tiltak ikke har redusert risikoen for akutt forurensning til et akseptabelt nivå. Når miljørisikovurderingen har mangler, har ikke virksomheten et tilstrekkelig grunnlag for å avgjøre hvilke hendelser det er nødvendig å ha beredskap mot.

Virksomheten opplyser selv at det ikke er mulig å redusere all risiko til et akseptabelt nivå. Det er derfor etablert beredskap mot brann på avfallsanlegget og søl av flytende farlig avfall, selv om miljørisikovurderingene viser akseptabel restrisiko. Denne beredskapen er etablert i industrivernet som skal ivareta lovkrav etter *Forskrift om industrivern*, og oppfyller ikke alle krav til beredskap etter forurensningsforskriften § 36A-21. Beredskap mot akutt forurensning er ikke øvet på årlig, slik forskriften krever. Det må sikres at dette gjøres årlig. Virksomheten må selv vurdere sin beredskapsplan opp mot lovkravet i forskriften.

Avvik 3. Virksomhetens program for utslippskontroll har mangler.

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for mottak, sortering og behandling av avfall (vilkårsett 3, deponering av avfall), sist endret 25.11.2025, vilkår 3.6.4.
- Avfallsforskriften kap. 9, vedlegg III punkt 3.
- Forurensningsforskriften §§ 36A-4, 36A-16 og 36A-17.
- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7.

Beskrivelse av krav

Virksomheten skal ha et overvåkingsprogram for sigevann, overflatevann og grunnvann i henhold til avfallsforskriftens kap. 9 vedlegg III og sigevannsveilederen «*håndtere sigevann fra deponi*».

Overvåkingen av grunnvann må rettes mot grunnvann som kan bli påvirket av deponiet, med minst ett målepunkt i grunnvannets innstrømmingsområde og to i utstrømmingsområdet. I sigevannsveilederen anbefales det at det tas prøver av grunnvann minst én gang per år.

I henhold til forurensningsforskriften § 36A-4 skal den driftsansvarlige kontrollere og dokumentere utslippene til luft og vann. Dette gjelder utslipp av komponenter som er regulert med grenseverdier i tillatelse eller forskrift, og andre komponenter som kan ha miljømessig betydning.

I henhold til § 36A-17 skal den driftsansvarlige ha et program for utslippskontroll som redegjør for utslippskontrollen og kvalitetssikringen etter § 36A-4 og § 36A-16. Den driftsansvarlige skal kvalitetssikre målinger, måleutstyr og metoder slik at de gir representative tall for virksomhetens faktiske utslipp. Målinger omfatter volumstrømmåling, prøvetaking, analyse og beregning. Programmet skal holdes oppdatert og inngå i virksomhetens internkontroll.

I henhold til internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7 skal det iverksettes rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av miljølovgivningen. Rutinene skal være skriftlige.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Kontroll og dokumentasjon på komponenter som kan ha miljømessig betydning

Virksomheten har utarbeidet et program for utslippskontroll for å overvåke innhold av forurensende stoffer i overvann fra avfallsanlegget på Vikan. Under tilsynet framkom det at virksomheten har valgt å ta ut enkelte prioriterte stoffer fra overvåkingsprogrammet. Dere forklarte at dere har vurdert at det ikke er behov for å fortsette overvåkningen av disse stoffene fordi utslippskontrollen har vist

stabile verdier over tid.

I henhold til forurensningsforskriften kap. 36A er virksomheten pliktig å overvåke komponenter som kan ha miljømessig betydning. Dersom det er påregnelig med utslipp av forurensende stoffer som kan ha miljømessig betydning, må disse inngå i overvåkingsprogrammet. Virksomheten må selv vurdere hvor hyppig slike stoffer skal kontrolleres for å overvåke eventuelle endringer i utslippet.

Overvåking av grunnvann som kan bli påvirket av ordinært deponi

Virksomheten har ikke gjennomført overvåking av grunnvann som kan bli påvirket av det ordinære deponiet de siste årene. Overvåkning av grunnvann inngår heller ikke i virksomhetens program for utslippskontroll for ordinært deponi.

Dere har søkt om en endring av tillatelsens vilkår om overvåking av grunnvann, da dere ønsker å stanse grunnvannsovervåkingen. Statsforvalteren har per dags dato ikke behandlet søknaden. Fram til det er fattet vedtak i saken, må dere fortsette å overvåke hvorvidt grunnvannet blir påvirket av det ordinære deponiet i henhold til tillatelsen. Overvåkingen må inngå i programmet for utslippskontroll for ordinært deponi.

Metode for prøvetaking av sigevann

Valg av prøvetakingsmetode er ikke vurdert skriftlig. Programmet for utslippskontroll for ordinært deponi beskriver at prøver av renset sigevann skal tas som mengdeproporsjonale blandeprøve over 6 timer, mens prøver av urenset sigevann tas som stikkprøve. Sigevann inneholder ofte flyktige forbindelser, organiske stoff, samt lett nedbrytbare miljøgifter. Risikoen for endringer i prøven øker ved lagring og håndtering over tid. Det kan derfor være at enkelte stoffer må analyseres på stikkprøver. Dette bør undersøkes med laboratorium som gjennomfører analysene og begrunnes i programmet for utslippskontroll.

I det samme programmet er det også angitt hvilke typer flasker prøvene skal sendes videre til laboratorium i. Det er blant annet angitt at enkelte prøver skal sendes på glassflaske. Under befaringen av renseanlegget observerte vi at delprøvene fra den automatiske prøvetakeren lagres i en plastdunk. Prøvevannet blir fra denne videre fordelt på de ulike flaskene som sendes til laboratorium. For enkelte parametere, herunder olje i vann, skal prøven ikke oppbevares på plast da det kan føre til endringer i prøven. Dette bør også undersøkes med laboratorium som gjennomfører analysene og begrunnes i programmet for utslippskontroll for ordinært deponi.

Valg av analyseparametere på sigevann

I november 2025 oppdaterte vi tillatelsen til det ordinære deponiet med krav til at overvåking av utslipp fra deponiet skal gjennomføres i henhold til Miljødirektoratets veileder «*Håndtere sigevann fra deponi*». Under tilsynet har vi sett at deler av overvåkingsprogrammet er tilpasset den nye veilederen. Vår vurdering er likevel at det gjenstår en del arbeid før programmet er oppdatert i henhold til kravet.

Dette gjelder blant annet at virksomheten fortsatt overvåker sigevannet i henhold til den gamle sigevannsveilederen fra 2005. Virksomheten må oppdatere hvilke parametere sigevannet skal analyseres for. Valg av analyseparametere for overvåking skal baseres på innledende kartlegging, historisk overvåkingsdata, vurdering av sårbarhet og anbefalinger gitt i den nye sigevannsveilederen.

Krav til måleprogram i forurensningsforskriften kap. 36A.

Dere har vurdert noen kilder som kan bidra til usikkerhet i målingene fra det ordinære deponiet og nevnt tiltak for å redusere usikkerhet. Usikkerheten i analysemetoder som benyttes var derimot ikke

nevnt i overvåkingsprogrammet for deponiet. Videre har dere ikke gjort en vurdering av om den totale usikkerheten er på et akseptabelt nivå. I tillegg til å vurdere usikkerhet, må det gjøres en konkret vurdering av hvordan man gjennomfører overvåkingen, blant annet metode og frekvens for prøvetaking.

Dere har heller ikke gjennomført kontroll eller kalibrering av volumstrømmåleren på renset sigevann.

Avvik 4: Virksomhetens mottakskontroll av avfall til ordinært deponi har enkelte mangler

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for mottak, sortering og behandling av avfall (vilkårsett 3, deponering av avfall), sist endret 25.11.2025, vilkår 3.1.1.2 og 3.1.3.1 b).
- Avfallsforskriften kap. 9 vedlegg II punkt 1.3 og 1.4.
- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7.

Beskrivelse av krav

Avfallsforskriften kap. 9 vedlegg II punkt 1.3 setter krav til verifikasjon av avfall som oppstår jevnlig. Verifikasjonen skal vise at avfallets egenskaper er i samsvar med resultatene av basiskarakteriseringen. Avfall som er unntatt fra krav om testing ved basiskarakteriseringen, er også unntatt fra krav om testing ved verifikasjon. Dette avfallet skal likevel undersøkes på annen måte for å verifisere at dette er i samsvar med opplysningene i basiskarakteriseringen. Verifikasjon skal foretas minst én gang per år eller hyppigere dersom det fremgår av basiskarakteriseringen.

Videre i punkt 1.4 er det krav om at det skal tas stikkprøver av minst én av hver 100. avfallsleveranse til deponiet, og at stikkprøvene skal testes for å vise at avfallet er i samsvar med de opplysningene som framkommer av basiskarakteriseringen. For avfall som produseres jevnlig skal minst de samme parameterne som brukes ved verifikasjon, testes. Det skal føres journal over stikkprøvene, og journalen med kopier av analyserapportene skal oppbevares i minst ett år.

Farlig avfall kan kun deponeres på ordinært deponi dersom det har utlekkingsegenskaper tilsvarende ordinært avfall, jf. tillatelsens vilkår 3.1.3.1 b. Det er derfor særlig viktig av deponieier avdekker farlig avfall slik at utlekkingsegenskapene kan vurderes før eventuell deponering.

I henhold til internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7 skal det iverksettes rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av miljølovgivningen. Rutinene skal være skriftlige.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Verifikasjon av avfall som oppstår jevnlig

Under tilsynet kom det frem at det ikke gjennomføres verifikasjon av jevnlige leveranser til deponi i tråd med kravene i forskriften. Det må utarbeides en rutine som sikrer at dette ivaretas av avfallsprodusenten og gjennomføres minimum årlig. Verifikasjonen skal sikre at avfallet fortsatt er i tråd med de opplysningene som ble gitt ved innsending av basiskarakteriseringen. Dette er viktig for å kontrollere at avfall som leveres over tid innehar de samme egenskapene.

Stikkprøvekontroll

Under intervju ble det forklart at det legges opp til at det skal gjennomføres ukentlig stikkprøve-kontroll for å sikre at kravet om én stikkprøve per 100. lass til deponi ivaretas. Det ble derimot forklart at dette ikke alltid ble gjennomført, da det ikke alltid var tid til dette i løpet av uken. Videre ble det forklart at stikkprøver gjennomføres ved at det tas prøver av lass med forurenset jord som sendes til analyse. Foruten å vurdere analyseresultater opp mot den enkelte basiskarakteriseringen, gjøres det ingen ytterligere vurderinger av det utvalgte lasset opp mot basiskarakteriseringen. Stikkprøvekontroll skal over tid kontrollere alle typer avfall som leveres til deponiet, og dette inkluderer også avfallstyper der det ikke er krav til testing. Stikkprøvekontrollen må også kontrollere at de andre opplysningene er i tråd med basiskarakteriseringen, ikke bare analyseresultater ved jordprøve. Dette sikres gjennom utarbeiding av en skriftlig rutine som sikrer at lovkravet blir ivaretatt. Stikkprøvekontroller skal journalføres og oppbevares i minst ett år, og ettersom stikkprøvekontrollen er mangelfull er også journalføringen mangelfull.

Mistanke om farlig avfall

Det er som utgangspunkt ikke lov til å deponere farlig avfall på deponiet for ordinært avfall på Vikan. Dette kan kun tillates dersom utlekkingsegenskapene til det farlige avfallet tilsvarer det for ordinært avfall, jf. avfallsforskriften kap. 9 vedlegg II punkt 2.3. Det er derfor viktig at det finnes rutiner som sikrer at mistanke om innhold av farlig avfall avdekkes i mottakskontrollen. Det kan være relativt enkelt å avdekke farlig avfall slik som spraybokser og malingsspann i avfallet, men det kan være mer utfordrende å vurdere om avfallet inneholder enkeltstoffer i så høy konsentrasjon at det klassifiseres som farlig avfall. Slike eksempler kan være forurensede masser, bunnaske, blåsesand etc. Rutinen for mottakskontroll fanger per nå ikke opp tilfeller der innholdet av enkeltstoffer kan gjøre at avfallet klassifiseres som farlig. Rutinen bør også beskrive hvilke vurderinger og videre undersøkelser som må gjennomføres for å avgjøre om avfallet kan deponeres eller ikke.

Avvik 5: Enkelte avfallsfraksjoner på Vikan mangler klimavern og merking

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse 2026.0568.T, vilkår 3.4, 3.5.1.1.
- Tillatelse 2021.0072.T, vilkår 9.3.
- Forurensningsforskriften § 36A-14 b.
- Avfallsforskriften § 1-22.
- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 6.

Beskrivelse av krav

Alt avfall, uavhengig av mengde, skal lagres med klimavern og på tett dekke med oppsamling av eventuell avrenning. Annen lagringsmåte kan godtas dersom bedriften kan dokumenter at den valgte lagringsmåten gir minst like lav risiko og like god miljøbeskyttelse (vilkår 3.4 i 2026.0568.T).

Tillatelsene på anlegget stiller i tillegg krav til at ferdig kvernet restavfall (vilkår 3.5.1.1 i 2026.0568.T) og ferdigkvernet impregnert trevirke (vilkår 9.3 i 2021.0072.T) skal lagres med klimavern. Videre krever avfallsforskriften § 1-22 at EE-avfall lagres med nødvendig tak eller annet klimavern.

Forurensningsforskriften § 36A-14 b krever videre at alt avfall skal være merket slik at det fremgår hva som er lagret.

I henhold til internkontrollforskriften skal virksomheten kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Kravet må dokumenteres skriftlig.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering
Under befaringen observerte vi at avfallsfraksjonen metallrest fra kvernet restavfall ble lagret uten klimavern. Denne avfallstypen inneholder i tillegg til metall også rester fra restavfall, og kan derfor inneholde en rekke ulike stoffer som kan spres med vann. Denne avfallsfraksjonen lagres i tillegg rett ved oljeutskilleren slik at det er stor risiko for forurenset avrenning fra overvann. Dere kunne ikke vise at dere har vurdert miljørisiko ved lagringen. Avfall kan kun lagres uten klimavern dersom den valgte lagringsmåten gir like god miljøbeskyttelse som lagring med klimavern ville gjort.

Under befaringen observerte vi også ferdigkvernet impregnert trevirke og ferdigballet kvernet restavfall som var lagret utendørs uten klimavern. Restavfallsballene er ikke tette, da fugler plukker hull i plasten. På denne måten er avfallet eksponert for regn og man risikerer forurensende avrenning og problemer med flygeavfall. I tillatelsene er det satt spesifikt krav til at disse avfallstypene skal lagres med klimavern. Det ble også observert noe EE-avfall som lagres utendørs på anlegget. Lagring av disse avfallsfraksjonene uten klimavern kan føre til utvasking av forurensede stoffer, spredning av avfall til omgivelsene og forringelse av avfall som kan gå til material- eller energigjenvinning.

Dere fortalte at det er prosjektert klimavern for alle de overnevnte fraksjonene, og at det forventes ferdigstilt innen kort tid.

Under befaringen på det nedre behandlingsområdet på Vikan observerte vi at flere typer avfall mangler merking. Det må komme tydelig frem hva som er lagret hvor på anlegget.

Anmerkning 1: Manglende dokumentasjon av gjenvinningsgrad for EE-avfall

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering
Etter avfallsforskriften § 1-22 siste ledd skal behandlere som er den første behandleren av EE-avfall kunne dokumentere at gjenvinningsgraden i §1-18a i samme forskrift er oppnådd. Dette skal beregnes årlig. Under tilsynet kom det frem at det ikke var kjennskap til kravene om beregning av gjenvinningsgrad på EE-avfall. For å ivareta kravet i forskriften, må dette ordnes innen året er omme.

Anmerkning 2: Manglende viderelevering av park- og hageavfall til materialgjenvinning fra Vensmoen

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering
Miljøtorget på Vensmoen har over flere år mottatt store mengder park- og hageavfall. Det har gått lang tid siden sist gang avfallet ble videresendt til behandling, og det er usikkert hvor mange år det eldste hageavfallet har vært lagret på anlegget.

Park- og hageavfall skal håndteres med sikte på videre behandling og materialgjenvinning, i samsvar med kravene i avfallsforskriften kapittel 10a. Virksomheten må sørge for at park- og hageavfall blir videresendt til forberedelse til ombruk eller materialgjenvinning. Virksomheten bør vurdere hvor hyppig avfallet bør videresendes for å sikre at avfallet ikke forringes og reduserer kvaliteten ved videre behandling av avfallet. Avfallet kan uansett ikke lagres i mer enn tre år før gjenvinning eller behandling, jf. avfallsforskriften § 9-2.

Vedtak om gebyr

Statsforvalteren vedtar at IRIS SALTEN IKS må betale et gebyr på kr. 215 300 for tilsynet. Dette tilsvarer sats 3 for flerdagstilsyn og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-8.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Statsforvalteren er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 18.08.2026 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Dere har rett til å klage på vedtaket om gebyr. Retten til å klage er gitt i forvaltningsloven kap. VI. En klage bør være skriftlig begrunnet og må sendes til Statsforvalteren innen tre uker etter at dere mottok dette brevet. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av IRIS SALTEN IKS sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Statsforvalterens risikobaserte tilsyn.

Tilsynet ble gjennomført som en revisjon hos Iris Salten IKS og Iris Produksjon AS. En revisjon er en systematisk kontroll av virksomhetens styringssystem. En revisjon omfatter gjennomgang av virksomhetens relevante dokumentasjon, intervjuer og verifikasjon.

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

- Forberedende møte 14. september: Informasjon fra Statsforvalteren i Nordland om gjennomføring av revisjonen, gjennomgang av revisjonsplan og innføring i Iris Salten IKS sitt internkontrollsystem.
- Åpningsmøte 20. oktober: Informasjon fra Stasforvalteren i Nordland om gjennomføringen av revisjonen.
- Intervjuer og verifikasjoner 20. til 22. oktober.
- Avsluttende møte 23. oktober: Oppsummering med presentasjon av resultatene.

Fra Statsforvalteren deltok:

- Camilla Risa Haugstad
- Ingrid Austerheim
- Rikard Humlen

Kontaktperson hos IRIS SALTEN IKS:

- Ingrid Schistad Berg

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende IRIS SALTEN IKS ble kontrollert under tilsynet:

- IRIS – Vensmoen – Miljøtorg Saltdal
- IRIS – Vikan – Deponi for ordinært avfall
- IRIS – Vikan – Deponi for rene masser
- IRIS – Vikan – Regionmottak/sortering av avfall
- Iris Produksjon – Vikan – Behandling av avfall

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert:

- Internkontroll (med relevans for utslipp og håndtering av avfall), spesielt:
  - målsettinger for HMS i bedriften
  - organisering av HMS-arbeidet, herunder opplæring, medvirkning og kompetanse
  - risikovurderinger for ytre miljø
  - rutinebeskrivelser
  - avvikshåndtering
- Håndtering av avfall
- Prosess og renseutstyr
- Utslipp til vann
- Utslipp til luft

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven:
  - Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for mottak, sortering og behandling av avfall (vilkårsett 3, deponering av avfall) av 24.06.2009, sist endret 25.11.2025.
  - Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Iris Salten IKS av 19.04.1991, sist endret 13.07.2026.
  - Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Iris Produksjon AS av 04.02.2021, sist endret 20.01.2025.
  - Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Iris Salten IKS til deponering av rene masser av 17.12.2020.

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- Organisasjonskart Iris Salten IKS og Iris Produksjon AS
- Instruks for styrets arbeid Iris Salten IKS
- Instruks for daglig leder i Iris Salten IKS
- Instruks for daglig leder i datterselskap
- Stillingsbeskrivelse konsernansvarlig HMSK
- Stillingsbeskrivelse Miljørådgiver Iris Produksjon AS

- Stillingsbeskrivelse Miljø- og bærekraftsansvarlig Iris Produksjon AS
- Utdrag årsrapport Iris Produksjon miljø 2025
- HMSK-policy Iris Salten IKS
- HMSK-mål Iris Salten IKS
- Eksempel på miljørisikovurdering
- Prosedyre for opplæring og oppfølging Iris Salten IKS
- Prosedyre for kartlegging og risikovurdering Iris Salten IKS
- Prosedyre for avviksbehandling og oppfølging Iris Salten IKS
- Prosedyre for overvåking og gjennomgang av internkontrollen Iris Salten IKS
- Prosesskart, prosedyre og prosessbeskrivelse for samsvarsevaluering Iris Salten IKS
- Rapport registrerte avvik ytre miljø Iris Produksjon AS 2026
- Instruks for prøvetaking av overvann 2026 Iris Produksjon AS
- Prosedyre overvåking overflatevann og grunnvann
- Program for utslippskontroll Iris Produksjon AS 2026
- Mottak og håndtering av farlig avfall miljøtorg
- Prosesskart EE-avfall
- Sorteringsveileder EE-avfall
- Prosedyre for mottak og sortering av kuldemøbler
- Drift av deponi
- Prosedyre, mottak og deponering av forurensede masser
- Visuell mottakskontroll deponi
- Eksempel flytskjema, mottakskontroll av avfall til deponi
- Driftsprosedyre renseanlegg
- Overvåking gassanlegg
- Brann og akutt forurensning
- Driftsavtale Iris Produksjon Mivanor
- Opplæring farlig avfall miljøtorg i Motimate
- Utslippskontroll Iris Vikan 2026
- Industrivernplan Iris Produksjon AS

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

Utslippspunkt for utslipp til vann i Iris Produksjon sin tillatelse

Aktivitetene til Iris Salten IKS på Vikan er regulert gjennom to ulike tillatelser for anlegget. Iris Produksjon sin tillatelse omfatter behandling av kasserte kjøretøy og fritidsbåter, metallavfall og farlig avfall. Resterende aktivitet på anlegget er omfattet av Iris Salten sin tillatelse som sist ble oppdatert tidligere i år. Disse tillatelsene har ulik ordlyd for vilkår om utslipp til vann fra anlegget.

Etter tilsyn i 2024 ble det avdekket at Iris Produksjon AS sitt utslipp av forurenset overvann ikke var i tråd med vilkår 3.2 og 3.5 i tillatelsen til virksomheten. Dette avviket følges allerede opp i egen sak, og er derfor ikke omtalt i denne rapporten.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten er tilgjengelig for offentligheten via Statsforvalterens postjournal på einnsyn.no, i tråd med offentlighetsloven.

Med hilsen

Tilde Nygård (e.f.)
seksjonsleder

Camilla Risa Haugstad
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

IRIS PRODUKSJON AS	Postboks 6094	8031	BODØ
BODØ KOMMUNE	Postboks 319	8001	BODØ
SALTDAL KOMMUNE	Kirkegata 23	8250	ROGNAN
IRIS SERVICE AS	Postboks 6094 Mørkved	8031	BODØ